

Registratie 2005

Moeders informeren moeders (MIM)

**Samenwerkingsverband MIM
Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn**

Augustus 2006

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Algemeen.....	5
Groei MIM in Nederland 1994 – 2005.....	6
MIM doelgroep	6
Financiering MIM.....	6
Uitvoeringsvariant	6
MIM-coördinatoren	8
Aantal en formatie in uren	8
Ervaring en opleiding MIM-coördinatoren.....	8
Programmamoeders	9
Percentages programmamoeders en hun etnische achtergrond	9
Leeftijd programmamoeders	9
Opleidingsniveau programmamoeders.....	10
Gezinssamenstelling	10
Inkomen.....	11
Specifieke omstandigheden	11
Voltooiing en beëindiging programma	12
Bezoekmoeders.....	13
Etnische achtergrond	13
Leeftijden bezoekmoeders	13
Doorstroming bezoekmoeders	14
Vergoeding voor vrijwilligers.....	14
Werkervaring van vrijwilligers.....	14
Opleiding.....	15
Toekomst MIM	16
Samenvatting.....	17
MIM over vier registratiejaren bekeken.....	18

Inleiding

In de zesde landelijke registratie van het programma *Moeders informeren Moeders (MIM)* vindt u de gegevens van alle locaties waar *MIM* gedurende het afgelopen jaar werd uitgevoerd. En dat zijn er wederom meer, ook al staat de groei onder druk.

De registratie geeft inzicht in het bereik van *MIM*. Door de vergelijking van de huidige gegevens met de voorgaande jaren krijgt de lezer een beeld van de ontwikkeling van *MIM*. Deze registratie biedt de mogelijkheid om cijfers van de eigen locatie af te zetten tegen de landelijke gegevens. Ook voor overleg met gemeente en andere instanties kunnen de gegevens uit de registratie gebruikt worden.

De inspanningen van de *MIM*-coördinatoren, die tot een betrouwbare lokale registratie hebben geleid, hebben het mogelijk gemaakt deze registratie op landelijke schaal samen te stellen.

Samenwerkingsverband *Moeders informeren moeders*

Yvonne de Graaf

Bert Prinsen

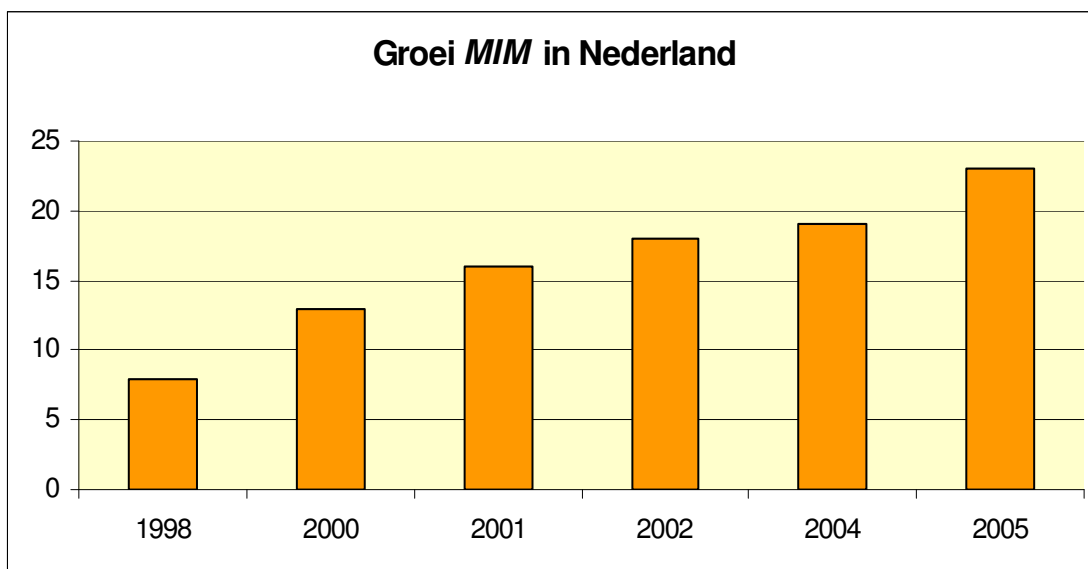
Algemeen

In 2005 kunnen op 23 plaatsen in Nederland moeders die hun eerste kind hebben gekregen meedoen met *MIM*. Twaalf thuiszorgorganisaties bieden *MIM* aan. Op twee locaties is Humanitas, in samenwerking met de thuiszorg, verantwoordelijk voor de uitvoering,

In alfabetische volgorde gaat het om:

1. **Barneveld:** Kruiswerk West Veluwe
2. **Bolsward:** Stichting Thuiszorg Zuidwest Friesland
3. **Borne:** Carint in samenwerking met Humanitas en Scala
4. **Breda:** Stichting Thuiszorg Breda e.o.
5. **Dordrecht:** Stichting Opmaat
6. **Ede:** Kruiswerk West Veluwe
7. **Emmeloord:** Regionale Thuiszorg Oude en Nieuwe Land
8. **'s Gravenhage:** Thuiszorg Den Haag
9. **Groningen:** Thuiszorg Groningen
10. **Hellevoetsluis:** Zorg en Welzijn Groep
11. **Hengelo:** Carint in samenwerking met Humanitas en Scala
12. **'s Hertogenbosch:** Humanitas
13. **Hof van Twente:** Carint in samenwerking met Humanitas en Scala
14. **Hoorn:** Thuiszorg de Omring
15. **Lemmer:** Stichting Thuiszorg Zuidwest Friesland
16. **Nijkerk:** Kruiswerk West Veluwe
17. **Oss:** Stichting Thuiszorg Brabant Noord-Oost
18. **Purmerend:** Humanitas, ondersteund door Eevan jeugdgezondheidszorg, GGD en BJZ
19. **Sneek:** Stichting Thuiszorg Zuidwest Friesland
20. **Spijkenisse:** Zorg en Welzijn Groep
21. **Steenwijk:** Regionale Thuiszorg Oude en Nieuwe Land
22. **Uden:** Stichting Thuiszorg Brabant Noord-Oost
23. **Vlaardingen:** Stichting Thuiszorg Nieuwe Waterweg Noord

De registratie beslaat de periode 2005. In Groningen is Thuiszorg Groningen in het laatste kwartaal van 2005 gestart met *MIM*. Hun gegevens zijn nog niet opgenomen in de registratie.

Groei MIM in Nederland 1994 – 2005

Het aantal *MIM*-locaties laat in de loop der jaren een flinke groei zien. Nieuwe thuiszorgorganisaties starten met het aanbieden van *MIM*, enkele organisaties breiden hun werkgebied uit. Groningen start in de loop van 2005 met de uitvoering van *MIM*. Er is ook een enkele afvaller. Na Zwolle en Amsterdam stopt de Zorg en Welzijn Groep eind 2005 met *MIM* op de locatie Hellevoetsluis, *MIM* kwam niet echt van de grond.

MIM doelgroep

Meestal wordt *MIM* aan alle moeders van eerste kinderen aangeboden. Er zijn locaties waar *MIM* aan een specifieke doelgroep wordt aangeboden, bijvoorbeeld aan moeders in een achterstandssituatie of aan moeders met een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse. In Den Haag biedt de thuiszorg *MIM* aan in diverse achterstandswijken. In Breda is *MIM* opgenomen als één van de interventies die ingezet worden in risicogezinnen. De gemeente stelt dat 75% van de *MIM* deelnemers afkomstig moet zijn uit de groep moeders met een gebrekkig sociaal netwerk, laag opgeleid en woonachtig in de aandachtswijken.

Financiering MIM

In de financiering van *MIM* is een verschuiving te constateren. Met ingang van 2004 onderhandelen thuiszorgorganisaties met de gemeente over de inhoud van het maatwerkdeel van het basistakenpakket voor de jeugdgezondheidszorg en de plaats van *MIM* daarin. *MIM* werd op de meeste locaties gefinancierd uit maatwerkgelden en in een enkel geval uit specifieke subsidie. In een tijdperk dat landelijke en ook lokale overheid steeds meer belang hechten aan bewezen effectiviteit van interventies moeten organisaties zich extra inspannen om *MIM* in het aanbod op te nemen.

Uitvoeringsvariant

Elf locaties voeren een regulier *MIM*-programma uit met behulp van bezoekmoeders als vrijwilligers. In Oss wordt tot januari 2004 regulier *MIM* gecombineerd met *MIM* voor oudkomers (allochtonen die langer in Nederland verblijven en nog geen integratiecursus hebben gevolgd).

Borne, Hengelo, Hof van Twente, Purmerend en 's Hertogenbosch bieden *MIM* in combinatie met *Home Start* aan.

In Vlaardingen werd *MIM* aangeboden aan oudkomers. De bezoekmoeders werden betaald uit Goa gelden. Vanaf 2005 brengen vrijwilligers de huisbezoeken en wordt *MIM* aan alle vrouwen aangeboden die voor de eerste keer een baby krijgen. In Steenwijk en Dordrecht is het project *Boekenpret* gekoppeld aan *MIM*.

MIM-coördinatoren

Aantal en formatie in uren

In totaal zijn er 26 *MIM*-coördinatoren, die tezamen in 280 uren per week het *MIM*-programma coördineren. In Breda, Dordrecht, 's Hertogenbosch, Vlaardingen en Purmerend werken de coördinatoren als enige in deze functie. De overige coördinatoren werken met tweeën op één locatie of met collega coördinatoren in het werkgebied. Alle coördinatoren werken parttime. Sommige coördinatoren combineren *MIM* met het werk in de Ouder-en Kindzorg.

Ervaring en opleiding MIM-coördinatoren

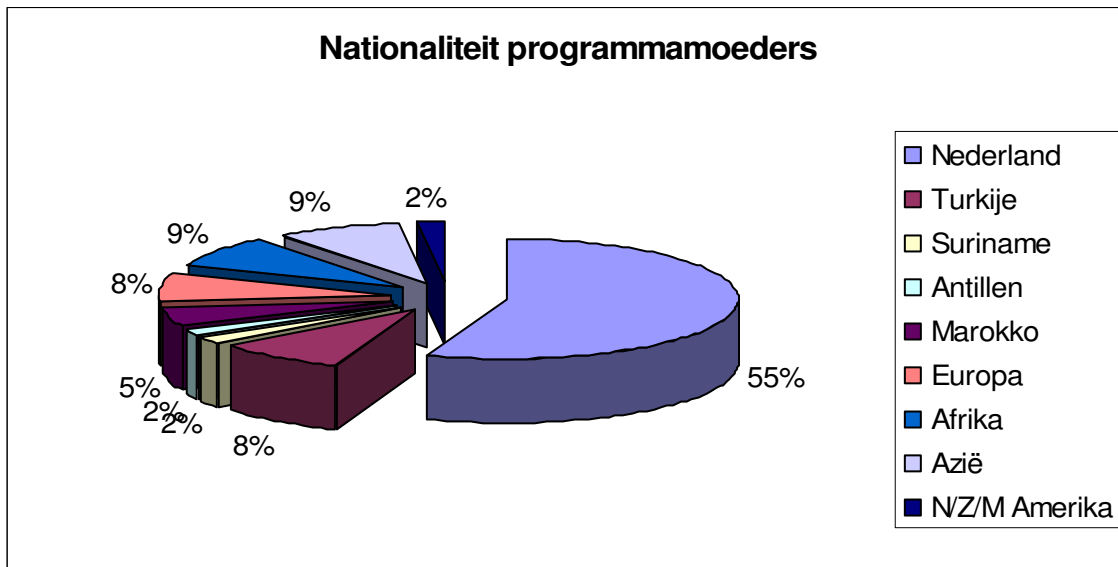
Veel *MIM*-coördinatoren hebben ervaring in de Ouder- en Kindzorg. Andere ervaringsgebieden zijn verpleegkundige specialisaties, (medische) kinderopvang, jeugdhulpverlening, onderwijs, ontwikkelingssamenwerking, patiëntenvoorlichting en pedagogische hulpverlening bij de thuiszorg.

Steeds meer coördinatoren hebben een andere dan verpleegkundige opleiding, HBO-V of verpleegkunde A aangevuld met MGZ. Andere opleidingen zijn HBO maatschappelijk werk, HBO jeugdwelzijnswerk, HBO-pedagogiek, post HBO-V, post HBO pedagogisch adviseren, management, Landbouwuniversiteit, patiëntenvoorlichting, kv-jv, ziekenverzorging / praktijkbegeleiding, Nxx (HBO kinderverzorging en opvoeding) en docent omgangskunde.

Programmamoeders

In totaal bereikt het MIM-programma 755 programmamoeders. Het aantal programmamoeders is toegenomen met 81 moeders (12%). De programmamoeders hebben 68 verschillende etnische achtergronden.

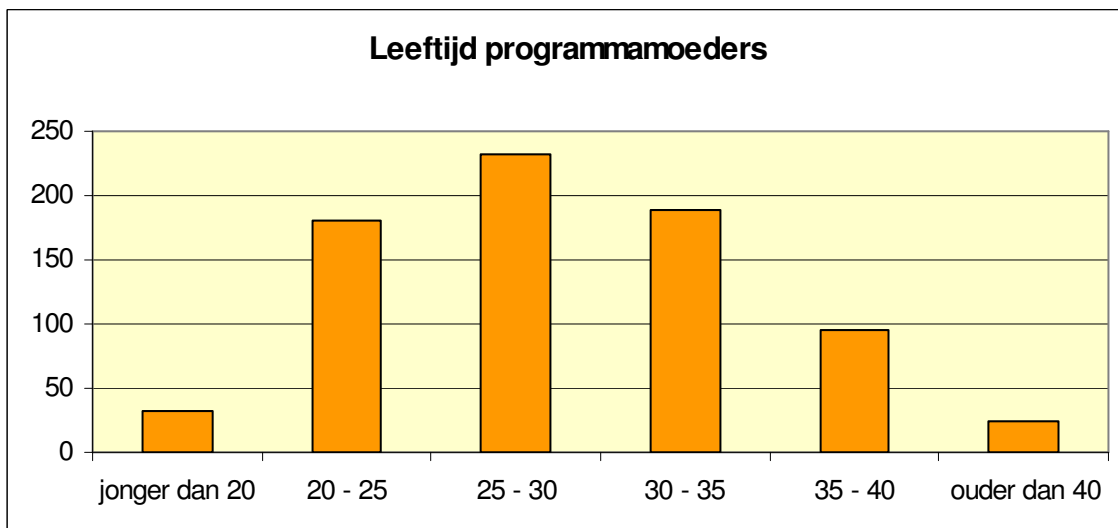
Percentages programmamoeders en hun etnische achtergrond

55% van de programmamoeders is van Nederlandse afkomst, 45% heeft een andere etnische achtergrond, waarvan 9% Turks en 5% Marokkaans. Het aantal Surinaamse en Antilliaanse programmamoeders (respectievelijk 2% en 1,5%) daalt de laatste jaren. De overige programmamoeders hebben hun wortels in landen in Europa, Azië, Afrika en Noord-, Zuid- en Midden-Amerika.

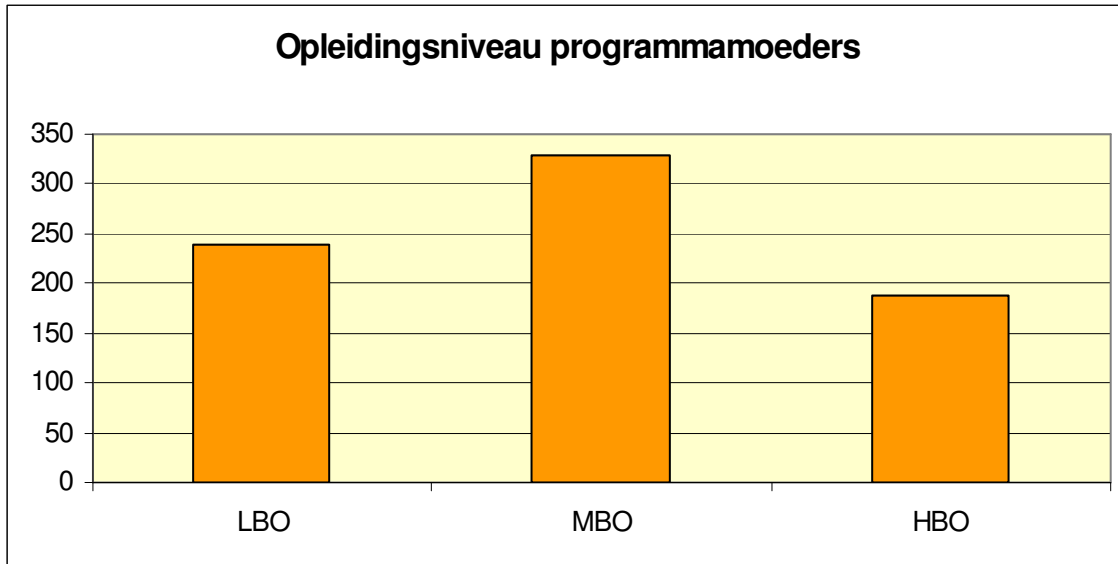
Leeftijd programmamoeders

Evenals vorige jaren is de groep programmamoeders in de leeftijd van 25 tot 30 jaar oud het grootst, namelijk 31%. 4% van de programmamoeders is jonger dan 20 jaar. De gegevens van Purmerend ontbreken.

Opleidingsniveau programmamoeders

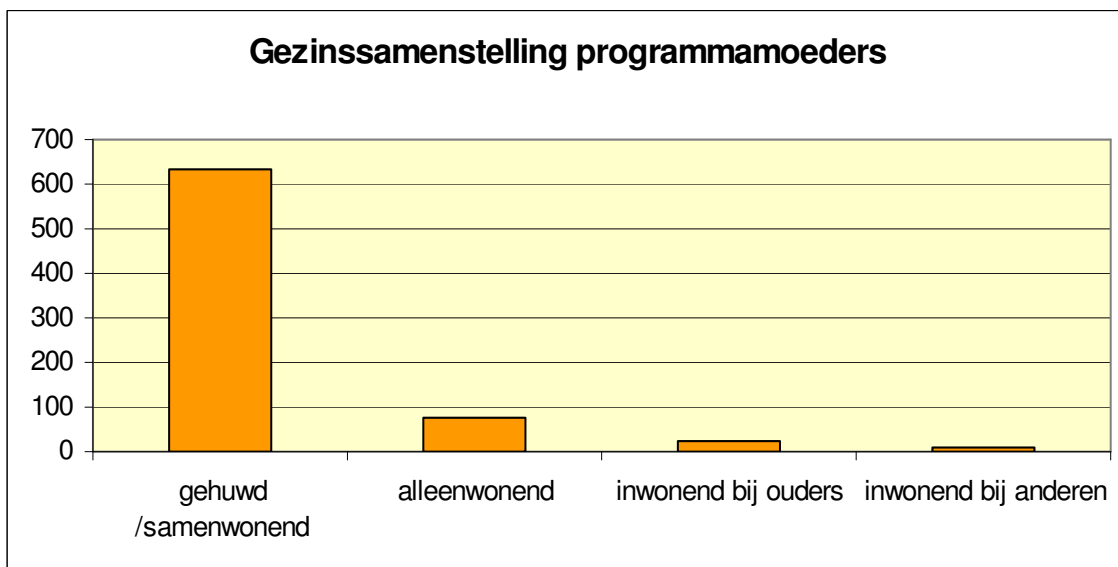
De meeste programmamoeders (43%) hebben qua opleidingsniveau middelbaar beroepsonderwijs. 32% van de programmamoeders heeft lager beroepsonderwijs of lager gevolgd. Ten opzichte van vorige registratie is het percentage moeders met een opleiding op HBO niveau gedaald van 28% naar 25%.

Gezinssamenstelling

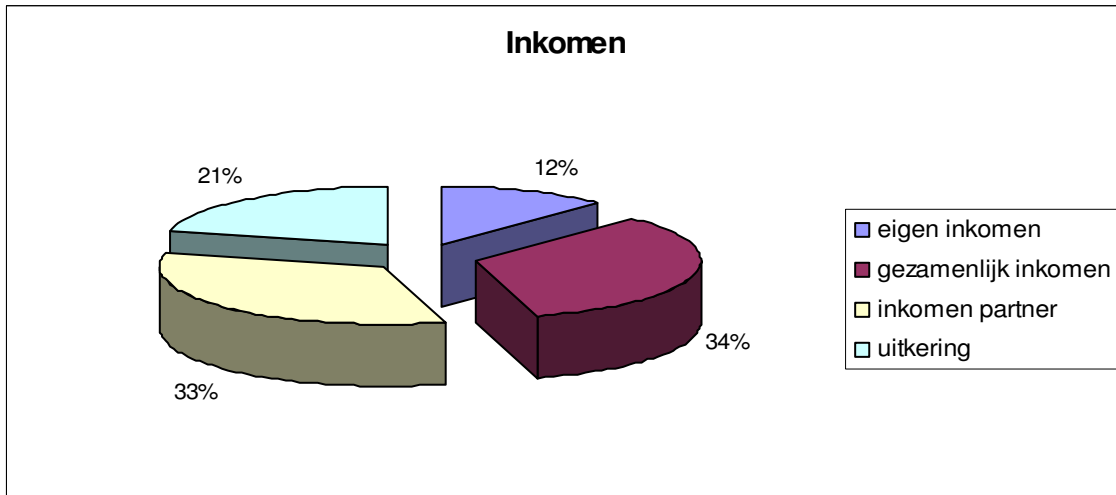
Het merendeel van de programmamoeders woont gehuwd samen, namelijk 85%. 11% is alleenstaand. De overige programmamoeders wonen in bij ouders of bij iemand anders, respectievelijk 3% en 1%.

De gegevens van Hellevoetsluis ontbreken.

Inkomen

12% van de programmamoeders heeft een eigen inkomen. 33% heeft een gezamenlijk inkomen en eveneens 33% leeft van het inkomen van een partner. 21% van de programmamoeders heeft een uitkering.
De gegevens van Hellevoetsluis ontbreken.

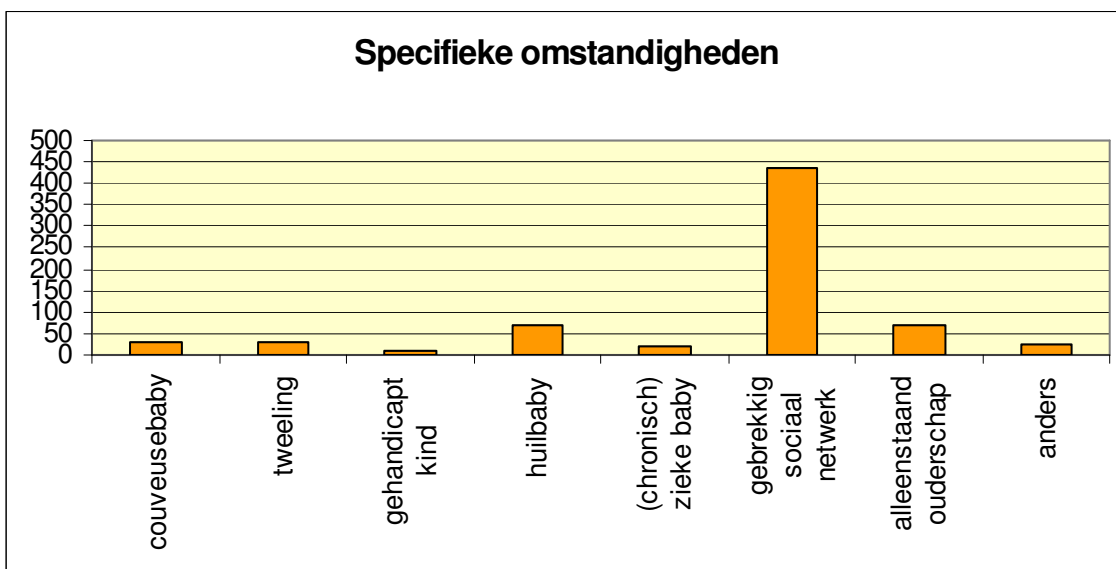

Specifieke omstandigheden

MIM wordt vaak aan moeders aangeboden waarvan de baby in specifieke omstandigheden verkeert. Maar ook biedt MIM ondersteuning aan moeders die zelf in specifieke omstandigheden verkeren.

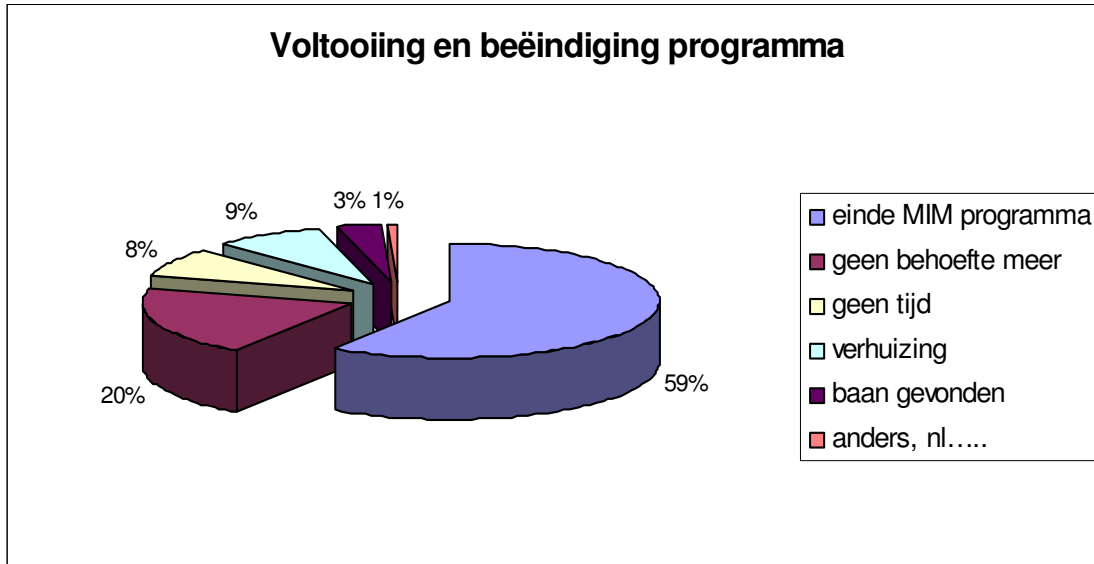
De specifieke omstandigheden van de baby die onder andere genoemd zijn: couveusebaby, meerling, huilbaby, gehandicapte baby. De specifieke omstandigheden van de moeder betreffen een gebrekkig sociaal netwerk, dit geldt voor bijna de helft van de programmamoeders (47%). Verder worden genoemd: alleenstaand ouderschap, onzekerheid, fysieke of psychische problematiek van de moeder, illegaliteit.

Per programmamoeder zijn meerdere specifieke omstandigheden geregistreerd als dit van toepassing was.

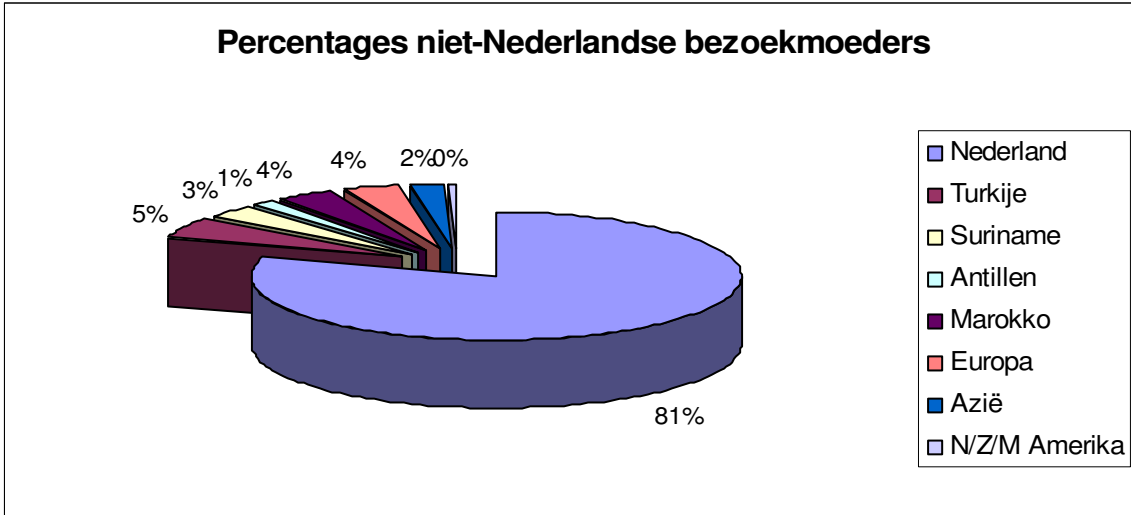
Voltooiing en beëindiging programma

55% van de programmamoeders doorliep het gehele *MIM*-traject van anderhalf jaar. Redenen om het programma eerder te beëindigen zijn verhuizing (8%), een baan gevonden (3%), geen behoefte aan het programma (19%) en de bezoekmoeder gestopt (2%). Andere redenen die genoemd worden zijn: niet voldoen aan de verwachtingen, programmamoeder uitgezet uit Nederland en geen toestemming van de partner. De gegevens van Purmerend ontbreken.

Bezoekmoeders

In totaal zijn er in Nederland 403 bezoekmoeders als vrijwilliger actief in het *MIM*-programma. Ongeveer 14% van de bezoekmoeders is eerst als programmamoeder bij *MIM* betrokken geweest.

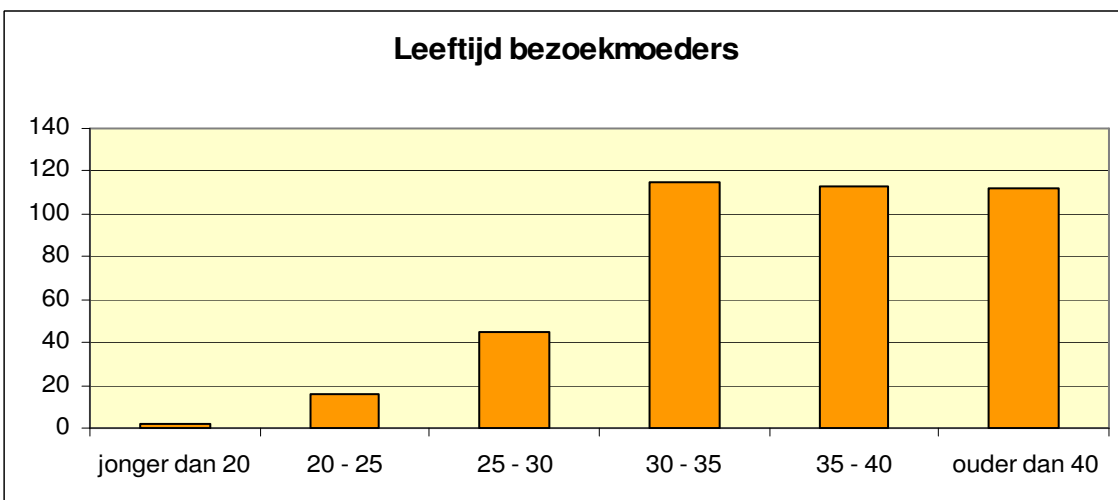

Etnische achtergrond

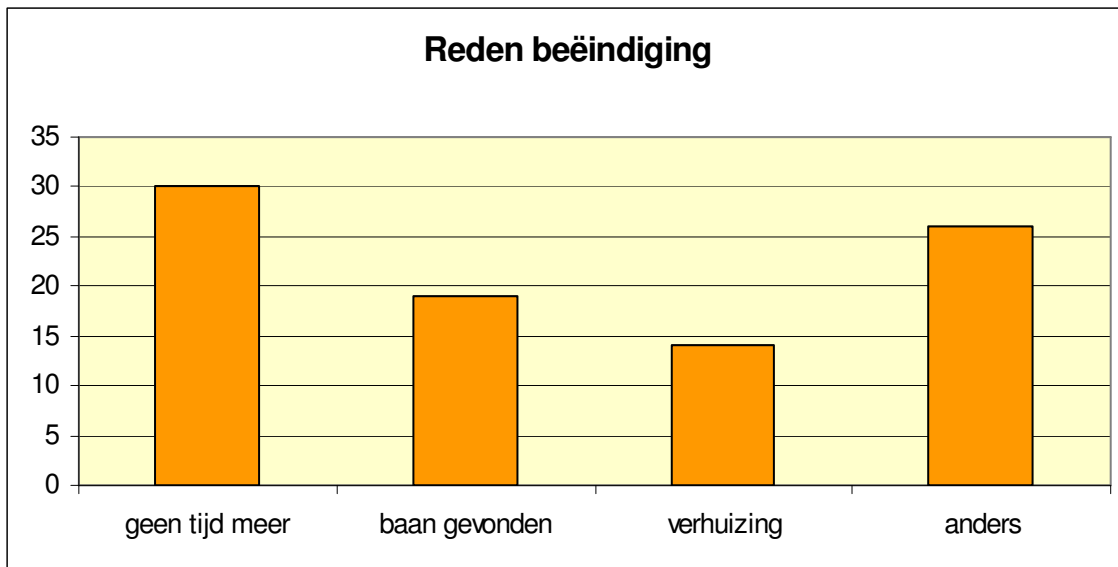
De meeste bezoekmoeders hebben een Nederlandse achtergrond, namelijk 81%. Dit percentage was vorig jaar 84. De percentages Turkse en Marokkaanse bezoekmoeders zijn respectievelijk 5% en 4%, dit is een lichte groei ten opzichte van vorig jaar.

Leeftijden bezoekmoeders

De meeste bezoekmoeders zijn ouder dan 30 jaar. De groep bezoekmoeders met een leeftijd tussen 30 en 35 jaar, 35 en 40 jaar en ouder dan 40 jaar is even groot, namelijk respectievelijk 29, 28 en 28%. De bezoekmoeders in de leeftijdscategorie onder 30 jaar zijn duidelijk in de minderheid. 4% van de bezoekmoeders heeft een leeftijd tussen 20 en 25 jaar en 11 % zit in de leeftijdscategorie tussen 25 en 30 jaar. Er zijn geen locaties met bezoekmoeders jonger dan twintig jaar.

Doorstroming bezoekmoeders

102 bezoekmoeders zijn gestopt. De reden die het meest genoemd wordt (29%) is 'geen tijd', gevolgd door het vinden van een baan (19%) en verhuizing (14%). Andere redenen die genoemd werden zijn gezondheidsklachten, gezinsomstandigheden en behoefte aan andere bezigheden.

Vergoeding voor vrijwilligers

Alle instellingen die met vrijwilligers werken geven een tegemoetkoming in de onkosten die vrijwilligers maken, zoals telefoon- en reiskosten. Soms worden oppaskosten vergoed. Daarnaast is er extra aandacht voor de vrijwilligers in de vorm van attenties bij Kerst en geboorte.

Eén locatie heeft er voor gekozen om de vrijwilligers een vast bedrag per programmamoeder per maand te geven. De aanleiding hiervoor is dat bezoekmoeders meestal meer kosten maakten dan ze declareerden en de organisatie wil de inzet van de vrijwilligers op deze manier waarderen.

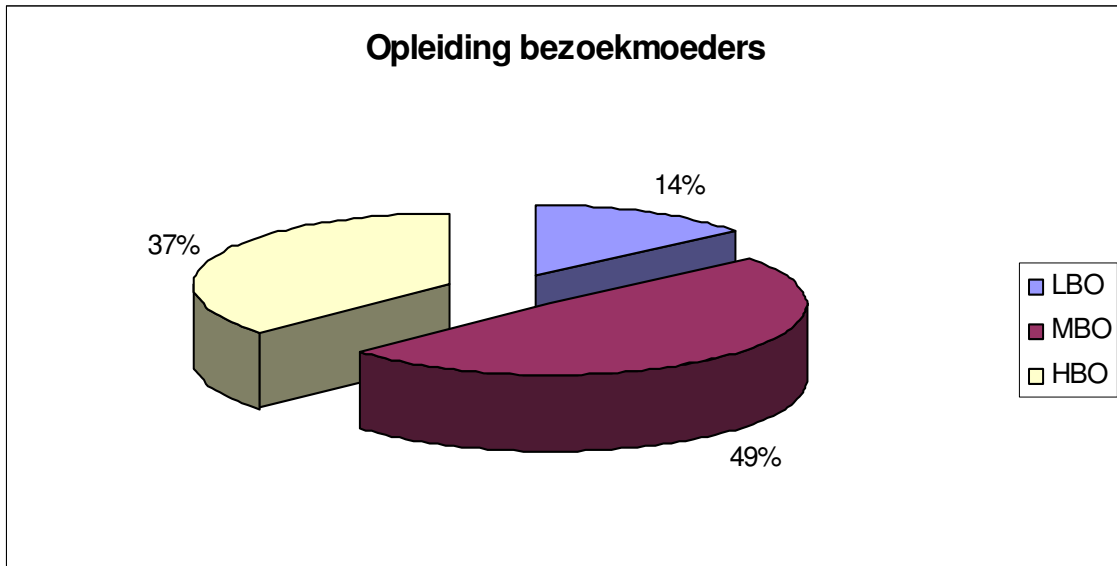
Vrijwel alle organisaties hebben een reglement of vrijwilligersstatuut, waarin faciliteiten en verplichtingen vastliggen.

Werkervaring van vrijwilligers

Voor het eerst is de ervaring van de vrijwilligers opgenomen in de registratie. Het merendeel van de bezoekmoeders heeft ervaring in de zorg (33%). Ook hebben bezoekmoeders ervaring in onderwijs (12%) administratief werk (20%) en ander vrijwilligerswerk (10%).

Opleiding

De helft van de bezoekmoeders heeft een opleiding op MBO niveau (49%). 37% heeft een opleiding op HBO niveau en 14% op LBO niveau.

Toekomst MIM

Sinds de wijziging in financiering van de jeugdgezondheidszorg 0 tot 4-jarigen onderhandelen thuiszorgorganisaties met gemeenten over de inhoud van het maatwerkdeel van het basistakenpakket voor de jeugdgezondheidszorg, waaronder *MIM*. Voor locaties waar *MIM* uit specifieke subsidie gefinancierd wordt zijn de onderhandelingen een terugkerend fenomeen.

De consequentie is dat de continuïteit van de uitvoering van *MIM* onzeker is.

Coördinatoren hebben volop ideeën over uitbreiding van *MIM*, maar door de onzekerheid over de continuïteit speelt voortdurend de vraag of de investeringen reëel zijn. Ook de motivatie van vrijwilligers komt onder spanning door deze onzekerheid.

In een tijd dat zowel lokale als landelijke overheid in toenemende mate belang hechten aan de inzet van effectief bewezen interventies vraagt dit extra inspanning van de organisaties om *MIM* in het aanbod te houden.

Om de continuering van *MIM* te realiseren zullen de thuiszorgorganisaties zich moeten inspannen om het belang van *MIM* aan te tonen. Belangrijke motieven liggen in de kwaliteit van het programma en de veelbelovende effecten, hoewel het enige Nederlandse onderzoek geen expliciet bewijs van de effectiviteit heeft opgeleverd.

Samenvatting

Twaalf thuiszorginstellingen en op twee locaties Humanitas bieden in 2005 op 23 verschillende locaties *MIM* aan.

In Nederland werken 26 *MIM*-coördinatoren die 403 bezoekmoeders begeleiden. Deze bezoekmoeders bezoeken 755 programmamoeders. De *MIM*-coördinatoren werken in totaal 280 uur per week in het *MIM*-programma.

Eén coördinator begeleidt gemiddeld 15,5 bezoekmoeders. Dit is vrijwel gelijk aan vorig jaar. De gemiddelde urenbesteding per coördinator is gedaald van 12,63 uur naar 10,76 uur. Naast begeleiding zitten in deze tijd ook overheadtaken, werving, landelijk overleg, scholing, themabijeenkomsten en reistijd.

Eén bezoekmoeder begeleidt, evenals vorig jaar, gemiddeld 1,87 programmamoeders. Indirect bereikt de coördinator via de bezoekmoeder gemiddeld 29 programmamoeders, eenzelfde aantal als vorig jaar.

Het bereik van programmamoeders met een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse ligt op 45%. Dit is ten opzichte van vorig jaar een stijging met 5%.

MIM is op vrijwel alle locaties bedoeld voor moeders van een eerste kind, vooral moeders die in specifieke omstandigheden verkeren. Uit deze registratie blijkt dat deze groep moeders goed bereikt wordt met het *MIM*-programma.

MIM is het laatste jaar slechts beperkt gegroeid. Wel groeit het bereik van allochtone moeders en moeders met een gebrekkig sociaal netwerk.

Continuering van *MIM* is net als vorig registratiejaar een aandachtspunt en dit zal in de nabije toekomst aandacht blijven vragen. Het is noodzakelijk om het belang van *MIM* aan te tonen. Gemeenten zullen in toenemende mate voorwaarden stellen zoals het bereik van specifieke doelgroepen.

Heel belangrijk is dat *MIM* opgenomen is als veelbelovende interventie bij de 18 voor de JGZ veelbelovende of effectieve interventies van opvoedingsondersteuning.

MIM over vier registratiejaren bekeken

MIM heeft de afgelopen vier registratiejaren een groei doorgemaakt. Het aantal locaties is toegenomen tot negentien. Daarmee zijn ook de aantallen bezoek- en programmamoeders toegenomen, zoals uit onderstaande tabel mag blijken.

MIM registratie	2001 - 2001	2002 - 2003	2004 – 2004	2005
Locaties	17	19*)	22 **)	23***)
Programmamoeders	514	565	647	755
Percentage allochtone programmamoeders	40%	40%	40%	45%
Bezoekmoeders	259	289	362	405
Percentage allochtonen	17%	15%	16%	19%

*) van 15 locaties zijn gegevens geregistreerd

***) van 20 locaties zijn gegevens geregistreerd

***) van 22 locaties zijn gegevens geregistreerd